

1. Referentie

Referentie	Vander Laenen, F. (2008). Drugpreventie voor kwetsbare groepen? Jongeren met een gedrags- en emotionele stoornis aan het woord. Den Haag: Boom
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	978-90-5454-997
Publicatievorm	boek

2. Abstract

Het gebruik van legale en illegale drugs is een maatschappelijke realiteit, zeker bij jongeren; dat blijkt overduidelijk uit prevalentieonderzoek. In toenemende mate worden in verschillende landen strategieën ontwikkeld die druggebruik vooral willen voorkomen of op zijn minst de leeftijd van het eerste gebruik willen uitstellen. We weten ondertussen dat drugpreventie afgestemd moet zijn op de noden en de behoeften van haar doelgroepen, zeker als deze doelgroepen kwetsbaar zijn. Toch blijkt dat de stem van deze kwetsbare groepen onvoldoende wordt gehoord en dat drugpreventie beter op hen moet worden afgestemd.

Om de noden van een kwetsbare groep jongeren op het vlak van drugpreventie en drughulpverlening te kennen, werd tussen april 2005 en april 2007 een kwalitatief participatief onderzoek uitgevoerd bij 160 jongeren met 'gedrags- en emotionele stoornissen' (GES) die in een residentiële inrichting van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap verblijven in Oost-Vlaanderen. Het standpunt van de jongeren staat centraal in het onderzoek. Zij bepaalden wat drugpreventie is en vertelden over hun noden en verwachtingen, zowel voor drugpreventie als voor de hulpverlening. Hun woorden worden letterlijk weergegeven. Het onderzoek bevat ook bruikbare aanbevelingen voor mensen die in de praktijk werken met moeilijk bereikbaar geachte groepen en die op zoek zijn naar manieren om hun drugbeleid en hun preventiestrategieën meer aan te passen aan de noden en mogelijkheden van kwetsbare groepen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs, welzijn en gezondheids
Trefwoord(en)	Buitengewoon onderwijs, participatie, alcohol, gedrags- en emotionele problemen, hulpverlening, middelengebruik, preventie

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/ (Doctoraatsonderzoek als assisterend academisch personeel, Universiteit Gent)
Onderzoeker(s)	Freya Vander Laenen

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Centrale onderzoeksvraag: Wat vindt de onderzoekspopulatie zelf goede drugpreventie? Om de centrale onderzoeksvraag te operationaliseren worden drie subvragen gesteld: Ten eerste hoe vult de onderzoekspopulatie het begrip drugpreventie in? Ten tweede welke zijn de elementen/componenten van drugpreventie die de onderzoekspopulatie belangrijk vindt?
-----------------	--

	Om deze subvraag te operationaliseren worden twee bijkomende subvragen gesteld: Uit welke elementen moet drugpreventie bestaan? Welke zijn de elementen waaraan de onderzoekspopulatie de meeste waarde hecht? Ten derde hoe kunnen de belangrijkste elementen van drugpreventie in de praktijk worden gerealiseerd? Bij elke onderzoeksfase wordt bovendien de vraag gesteld wat de bruikbaarheid is van de gehanteerde methodologie voor de onderzoekspopulatie.
Hypothesen	/ Aangezien het kwalitatief onderzoek betreft, wordt niet vanuit hypothesen vertrokken.

6. Methode

Onderzoeks-methode	Het standpunt en het perspectief van de jongeren stond centraal in het onderzoek. Deze jongeren werden beschouwd als subjecten en niet als objecten. Om hen te laten bepalen hoe drugpreventie er moet uitzien en hen actief te laten participeren, werden kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt. Er werd gekozen voor een combinatie van groepstechnieken (focusgroepen (N=20), nominal group techniques (N=14) en feedback sessies (N=8)).
Onderzochte groep	Het onderzoek werd uitgevoerd bij jongeren tussen 12 en 21 jaar met GES, die in een residentiële voorziening van het Vlaams Agentschap in Oost-Vlaanderen verblijven. Doorheen het onderzoek namen 160 verschillende jongeren deel (131 jongens en 29 meisjes). De settings stelden zelf de groepen samen, zij het dat deze zo divers mogelijk moesten zijn samengesteld, gericht op een maximale variatie in de deelnemers (naar leeftijd, geslacht, onderwijsvorm, (drug)problematiek, (verbale) capaciteiten).
Bereik	Regionaal (Oost-Vlaanderen)

7. Resultaten

doelgroep	Jongeren met GES in het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap zijn te vaak een vergeten groep: er is gebrek aan politieke aandacht (ook binnen de integrale jeugdhulp) en gebrek aan onderzoek.
Evaluatie drugsector	‘Drugs’ is geen prioriteit voor de onderzoekspopulatie. Binnen het geheel van de problemen waarmee de jongeren worstelen lijken (toekomstige of zelfs potentiële) drugproblemen triviaal. De drugsector is onbekend en onbemind. Drugpreventie en drughulpverlening maken globaal genomen geen deel uit van het netwerk dat jongeren belangrijk vinden en verkiezen om druggebruik te voorkomen of om jongeren te helpen bij problemen met drugs, wel in tegendeel: drugpreventie en drughulpverlening hebben een ernstig imago probleem.
Evaluatie drugbeleid internaat	Jongeren pleiten niet voor het toelaten van druggebruik in het internaat, maar zij hebben wel (scherpe) kritiek op de manier waarop in het internaat <i>gereageerd</i> wordt op druggebruik. De jongeren verwerpen een louter controlerende en sanctionerende reactie. Jongeren willen dat de opvoeders verder kijken dan het gebruik op zich en op zoek gaan naar de oorzaken en het waarom van het druggebruik en vervolgens deze oorzaken aanpakken. Jongeren vinden het tenslotte essentieel dat opvoeders vertrouwelijk omgaan met informatie, of het nu gaat over druggebruik of niet, en dit is voor de hen de voorwaarde om opvoeders te vertrouwen.
Hulpverlening	De jongeren benadrukken in de hulp die zij verkiezen eerst en vooral vertrouwen. Als er geen vertrouwen is, dan wordt het tot stand brengen van ‘wederzijdse bereikbaarheid’ tussen de begeleider en de jongere, voor de jongere althans, onmogelijk. Het is opvallend dat een aantal basiskennissen die de jongeren toeschrijven aan een goede hulpverlener sterk overeen komen met de kenmerken van een hulpverlener binnen de motivationele gespreksvoering: een warme, aanvaardende en empathische therapeut die er zich voor hoedt een machtsstrijd uit te lokken.
Methodologie	Het is mogelijk om succesvol kwalitatief participatief onderzoek te doen met jongeren met gedrags- emotionele stoornissen en met andere kwetsbare groepen. Voorwaarde is wel dat

	voldoende inspanningen geleverd worden om vertrouwen op te bouwen met deze groepen. Om ervoor te zorgen dat deelnemers hun ideeën vrij kunnen uiten is het van belang om een onderzoeksmethode te kiezen die hun de mogelijkheid geeft om op een gelijkwaardige, veilige manier te participeren; om anonimiteit te garanderen; en ervoor te zorgen dat geen autoriteitsfiguren aanwezig zijn. Het is tenslotte essentieel dat de deelnemers ernstig worden genomen en dat de deelnemers feedback gevraagd wordt over de onderzoeksresultaten.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Vander Laenen, F. & Dewree, E. (2008). Why the prevention of cannabis use does not work: vulnerable young people's analysis. In Korf, D. (ed.), Cannabis in Europe: Dynamics in perception, policy and markets. (pp. 137-154). Berlin: Pabts Science Publishers.

Vander Laenen, F. (2008). Van hun kant bekeken. Jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen over de reactie op druggebruik in hun instelling. Tijdschrift voor Orthopedagogiek, Kinderpsychiatrie en Klinische Kinderpsychologie, 33, (2), 65-77.

Vander Laenen, F. (2009). The Nominal Group Technique, a participative research technique holding great potential for criminology. In Cools, M., De Kimpe, S., De Ruyver, B., Easton, M., Pauwels, L., Ponsaers, P., Vander Beken, T., Vander Laenen, F., Vande Walle, G. & Vermeulen, G. (eds.), Gofs Research Paper Series, Contemporary Issues in the Empirical Study of Crime (pp. 109-134). Antwerpen: Maklu.

Vander Laenen, F. (2009). 'I don't trust you, you are going to tell', Adolescents with emotional and behavioural disorders participating in qualitative research. Child: Care, Health & Development (accepted for publication 07/12/08).

/